

*Załącznik nr 5
do Strategii Rozwoju Gminy Lipnica
na lata 2014-2020.*

**GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY LIPNICA
NA LATA 2014 – 2020**

GOPS Lipnica 2014 r.

I. WSTĘP

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Dla prawidłowego i efektywnego działania systemu pomocy społecznej konieczne jest rzetelne zdiagnozowanie sytuacji społecznej mieszkańców danego regionu, zdefiniowanie i wyjaśnienie natury problemów oraz określenie dostępnych zasobów.

Obowiązek zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego, do których należy między innymi opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, wspieranie osób niepełnosprawnych i innych programów, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Obowiązek ten wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. – t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 182 ze zmianami).

Strategia wytycza kierunek działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych. Wskazuje na bardzo ważne kwestie społeczne z jakimi borykają się mieszkańcy naszej gminy, pokazuje ich niezaspokojone potrzeby, a także przedstawia propozycje rozwiązań systemowych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka ze środowiskiem. Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym. Strategia jest więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jaki i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii.

Opracowanie opiera się między innymi na materiałach statystycznych charakteryzujących „odbiorców” pomocy społecznej. Przedstawia projekty rozwiązań przeznaczonych do realizacji w perspektywie do 2020 roku. Społeczna akceptacja oraz

identyfikacja mieszkańców z wypracowanymi celami dają szansę władzy lokalnej na przejście z poziomu administrowania do poziomu zarządzania polityką społeczną. Wszelkie podejmowane przedsięwzięcia będą prowadzone w oparciu o współdziałanie aktywnych podmiotów działających na scenie publicznej. Działania te będą kierowane głównie ku środowiskom, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem.

Podstawa prawna

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Lipnica na lata 2014 – 2020 uwzględnia w swej treści rekomendacje sformułowane w:

- 1) Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 182 ze zmianami);
- 2) Ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1456);
- 3) Ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. z 2011 r. Nr 47, poz. 225 ze zmianami);
- 4) Ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 231 poz. 1375 ze zmianami);
- 5) Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami);
- 6) Ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2002 r. poz. 1356 ze zmianami);
- 7) Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2005 r. Nr 175, poz. 1485 ze zmianami);
- 8) Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 674 ze zmianami);
- 9) Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zmianami);
- 10) Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zmianami).

Jednocześnie spójna jest z celami polityki regionalnej oraz strategicznymi działaniami zawartymi w:

- Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020,
- Strategii Rozwoju Gminy Lipnica na lata 2014 – 2020,
- Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Lipnica na lata 2013 – 2015,

- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na Terenie Powiatu Bytowskiego na lata 2014 – 2020,
- Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013 – 2016,
- Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie na lata 2012 – 2016,
- Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Lipnica na lata 2011 – 2015.

We wszystkich wspomnianych dokumentach traktuje się jako oczywistą myśl, że odpowiednio zaprojektowana i wdrożona Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi inwestycję, która procentuje dla wszystkich mieszkańców. Działania zmierzające do integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju, a także sprzyjają zwiększeniu aktywności społecznej we wszystkich obrazach. Taka też idea towarzyszyła podczas prac nad tworzeniem tego dokumentu.

Prezentowana poniżej Strategia stanowi kompendium zapisów dotyczących realizowanych i projektowanych w obszarze polityki społecznej ukierunkowanej w szczególności na włączenie społeczne i aktywną integrację, będących podstawowymi narzędziami realizacyjnymi systemu pomocy i integracji społecznej w gminie Lipnica.

II. Diagnoza problemów społecznych.

Ilościową prezentację klientów korzystających z pomocy tutaj. Ośrodka w latach 2010 -2013 zawiera Tabela nr 1.

Tabela nr 1 – Ilościowy wykaz świadczeniobiorców GOPS w Lipnicy.

		2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
1.	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia	314	323	322	320
2.	Liczba rodzin	154	157	154	155
3.	Liczba osób w rodzinach	657	641	627	656

Źródło: GOPS w Lipnicy – Sprawozdanie MIPS-03 za rok 2010, 2011, 2012, 2013.

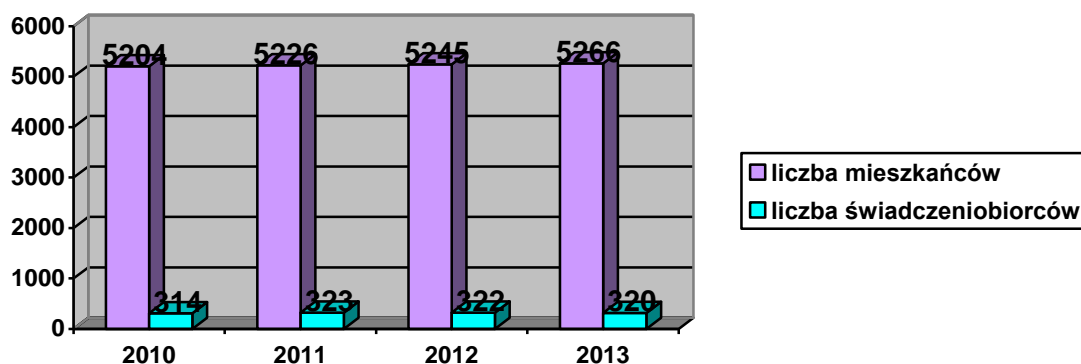
Z powyższych danych wynika, że liczba klientów Ośrodka korzystających z pomocy finansowej na przestrzeni badanych lat nie zmieniała się w znaczący sposób. Również proporcje liczby klientów pomocy społecznej korzystających ze świadczeń pieniężnych do liczby mieszkańców gminy Lipnica w badanych latach nie ulega większym odchyleniom. W 2010 r. osoby, którym decyzją przyznano świadczenia stanowiły 6,03% mieszkańców, w 2011 r. – 6,18 %, w 2012 r. – 6,14 %, a w 2013 r. – 6,08%. Informacje niniejsze przedstawia rysunek nr 1.

Tabela nr 2 – Mieszkańcy gminy Lipnica

	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Liczba mieszkańców	5204	5226	5245	5266

Źródło: Ewidencja Ludności, Urząd Gminy w Lipnicy

Rysunek nr 1. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców w latach 2010 – 2013.

Źródło: UG Lipnica - Ewidencja Ludności oraz Sprawozdanie MPiPS-03 za lata 2010, 2011, 2012, 2013.

Oprócz udzielania finansowych form pomocy, Ośrodek opiera swoją działalność na wsparciu w postaci pracy socjalnej. Ilościowy wykaz środowisk objętych tym rodzajem oddziaływań przedstawia Tabela 3.

Praca socjalna jest podstawowym zadaniem pomocy społecznej realizowanym równolegle z pozostałymi formami wspierania i udzielanymi świadczeniami. Praca socjalna ukierunkowana jest na pomoc osobom i rodzinom dla wzmocnienia lub odzyskania ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie a także na tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi.

Bardzo często praca socjalna staje się jedyną efektywną, chociaż długotrwałą metodą pracy z klientem. Niezbędne jest indywidualne podejście do każdej osoby, diagnoza jej potrzeb i możliwości oraz edukacja np. gospodarowanie budżetem domowym, nauka sprzątnięcia, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, informowanie o prawach i uprawnieniach, poradnictwo specjalistyczne, terapię. Pracownik zachęca do korzystania z pomocy psychologicznej, poradnictwa w zakresie profilaktyki uzależnień, aktywnego poszukiwania pracy, udziału w terapii odwykowej dla alkoholików oraz udziału w zajęciach korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy.

Tabela nr 3 – Praca socjalna w latach 2010 - 2013

	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Liczba rodzin	54	43	47	46

Źródło: GOPS – Sprawozdanie MPiPS-03 za rok 2010, 2011, 2012, 2013.

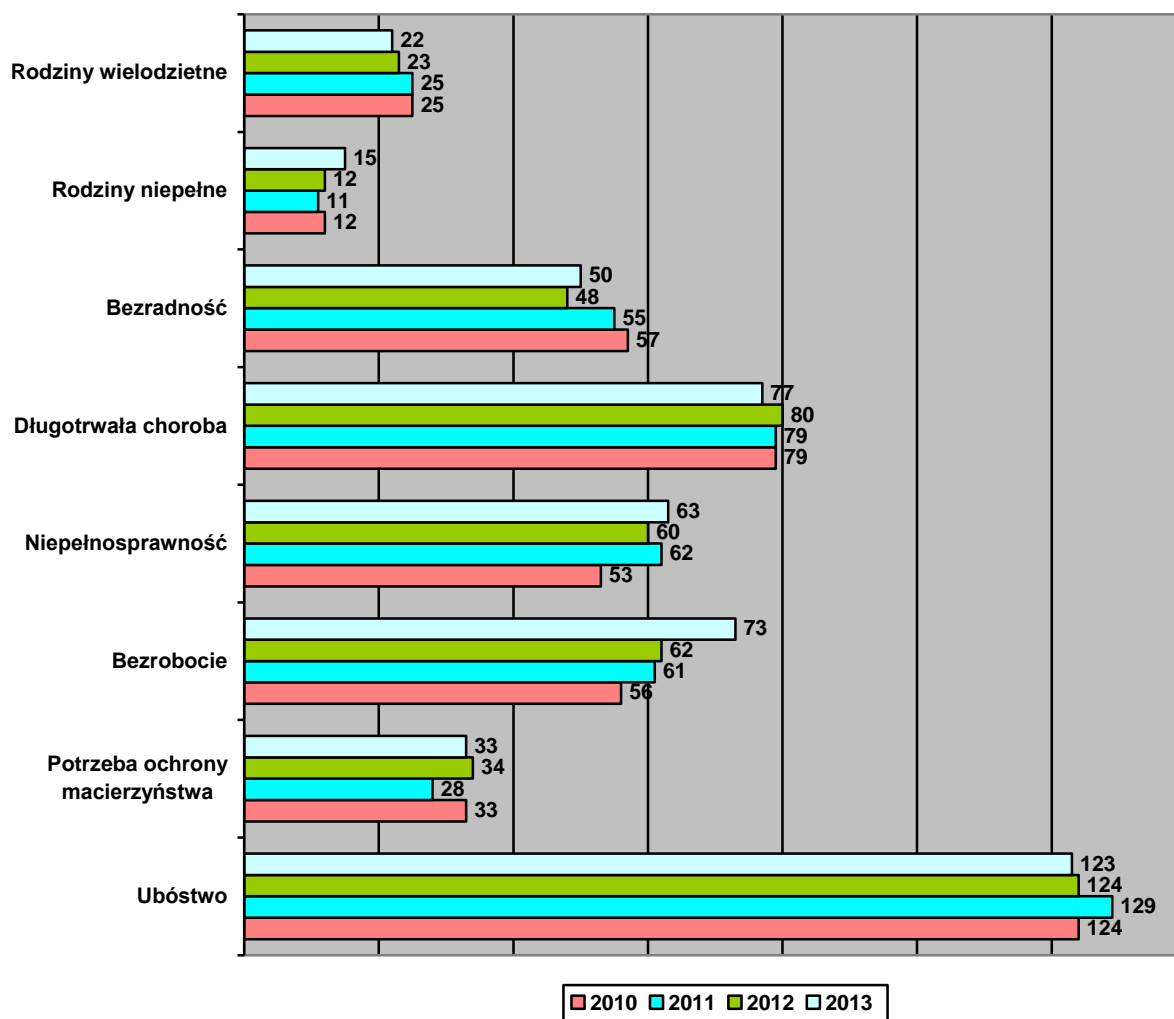
Istotą diagnozy problemów społecznych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lipnicy za lata 2010 - 2013 jest charakterystyka problemów z jakimi zgłaszają się klienci tutaj. Ośrodka. Rodzaje, rozmiary i formy udzielanego wsparcia są uzależnione od indywidualnej sytuacji każdej osoby lub rodziny. Ocena sytuacji każdego klienta odbywa się na podstawie przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego i wyodrębnienia wiodących problemów w rodzinie, zgodnie z katalogiem dysproporcji wymienionych w art.7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Przyczyny ubiegania się o pomoc w tutaj. Ośrodku zawiera Tabela nr 4.

Tabela nr 4 – Dominujące powody udzielania pomocy w GOPS w Lipnicy

Lp.	Rodzaje dysfunkcji	Liczba rodzin			
		2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
1.	Ubóstwo	124	129	124	123
2.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	33	28	34	33
3.	Bezrobocie	56	61	62	73
4.	Niepełnosprawność	53	62	60	63
5.	Długotrwała lub ciężka choroba	79	79	80	77
6.	Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym: - rodziny niepełne - rodziny wielodzietne	57	55	48	50
		12	11	12	15
		25	25	23	22

Źródło: GOPS – Sprawozdanie MPiPS-03 za rok 2010, 2011, 2012, 2013.

Rysunek nr 2 – Dominujące powody udzielania pomocy w latach 2010 - 2013

Źródło: GOPS - Sprawozdanie MPIPS-03 za lata 2010, 2011, 2012, 2013.

Z przedstawionych danych wynika, że w latach 2010-2013 jedną z głównych przyczyn ubiegania się o pomoc społeczną było **ubóstwo** (2010 r. – 80,52% rodzin ubiegających się o pomoc, 2011 r. – 82,17%, 2012 r. – 80,52%, 2013 r. – 79,35% rodzin). Ubóstwo jest złożonym zjawiskiem społecznym, przybierającym różne formy. Może więc przejawiać się brakiem środków finansowych, brakiem zasobów materialnych, brakiem godnych warunków mieszkaniowych, a nawet głodem. Złożony charakter ubóstwa polega na tym, iż wiąże się zazwyczaj z innymi problemami np. z bezrobociem, niepełnosprawnością, uzależnieniami, bezradnością. Ubóstwo jest więc postrzegane w kategoriach ilościowych takich jak np. niskie dochody mimo zatrudnienia, oraz jakościowych np. brak wykształcenia, trudności mieszkaniowe. Najprostsze ujęcie zagadnienia ubóstwa wskazuje na stan, w którym jednostka czy rodzina jest pozbawiona środków niezbędnych do zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych takich jak wyżywienie, ubranie, schronienie, utrzymanie zdrowia czy zdobycie wykształcenia. Kolejną najczęściej występującą dysfunkcją była **długotrwała choroba** członka rodziny (w 2010 r. – 51,30% rodzin ubiegających się o pomoc, 2011 r. – 50,32 %, 2012 r. – 51,95 %, 2013 r. – 49,68%). Rzadziej zanotowano problem **bezrobocia** (2010 r. – 36,36%, 2011 r. – 38,85%, 2012 r. – 40,26%, w 2013 r. – 47,10), chociaż jego

nasilenie wśród klientów pomocy społecznej regularnie wzrasta. Potwierdzają to również informacje o stanie bezrobocia na terenie gminy Lipnica zawarte w danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Bytowie – Tabela nr 5 i 6.

Tabela nr 5 – Bezrobotni z terenu gminy Lipnica w latach 2010 - 2013

Lp.	Lata	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Razem
1.	2010 rok	139	116	255
2.	2011 rok	158	129	287
3.	2012 rok	171	175	346
4.	2013 rok	177	126	303

Źródło: PUP Bytów, <http://pup.pl>, Informacje o stanie bezrobocia za rok 2010, 2011, 2012, 2013.

Tabela nr 6 – Bezrobotni z terenu gminy Lipnica z podziałem na osoby uprawnione do zasiłku oraz osoby bez prawa do zasiłku w latach 2010 - 2013

Lp.	Lata	Osoby z prawem do zasiłku	Osoby bez prawa do zasiłku
1.	2010 rok	63	192
2.	2011 rok	76	211
3.	2012 rok	94	252
4.	2013 rok	54	249

Źródło: PUP Bytów, <http://pup.pl>, Informacje o stanie bezrobocia za rok 2010, 2011, 2012, 2013.

Długotrwały brak pracy i niemożność zarobkowania implikuje trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, prowadzi do problemów materialnych, a w konsekwencji do niedostatku a niejednokrotnie do skrajnej biedy. Sytuacja tych osób dotyka bezpośrednio również ich najbliższych. Ponadto utrata pozycji zawodowej i społecznej skutkuje brakiem wiary w możliwość zmiany swojej sytuacji życiowej, bezsilnością i frustracją prowadzącą niejednokrotnie do patologicznych zachowań (np. degradacja rodziny, alkoholizm, przemoc, poszukiwanie nielegalnych źródeł dochodu itp.).

Na podobnym poziomie klasyfikuje się problem **niepełnosprawności** (2010 r. – 34,42% klientów, 2011 r. – 39,49%, 2012 r. – 38,96%, 2013 r. – 40,65%) oraz problem **bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego i w sprawach opiekuńczo wychowawczych** (2010 r. – 37,01% klientów, 2011 r. – 35,03%, 2012 r. – 31,17%, 2013 r. – 32,26%). Problem bezradności dotyka przede wszystkim rodziny wielodzietne i niepełne, które są najbardziej narażone na skutki długotrwałego ubóstwa i występowania innych destruktywnych form zachowań. Dzisiejsza rodzina zmagają się z różnymi trudnymi problemami, przeżywa różne kryzysy, które przejawiają się nie tylko zachwianiem lub niewypełnieniem funkcji rodzinnych ale także wpływa niekorzystnie na kondycję całego społeczeństwa (społeczności). Dorośli członkowie rodzin dysfunkcyjnych odrzucają

podstawowe i obowiązujące normy społeczne ulegając pokusom łatwiejszego życia. Ponadto rodziny te charakteryzuje niedojrzałość emocjonalna rodziców, problemy wychowawcze, zachowania agresywne wynikające z długotrwałej frustracji, wygodnictwa lub braku umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami. W konsekwencji dochodzi do łamania obowiązujących obyczajów i norm przez dzieci i młodzież.

Niepełnosprawność jest zjawiskiem pogłębiającym się. W skali globalnej problem ten traktowany jest najczęściej jako nie tylko problem zdrowotny, ale także problem społeczny. W życiu każdego człowieka pojawiają się momenty mniejszych lub większych możliwości czy też ograniczeń fizycznych. To, co obecnie jest dla nas łatwo dostępne, za kilka lat może być barierą nie do pokonania. Pomijając dysfunkcje z powodu nieszczęśliwych wypadków, jest wiele przyczyn poszerzania się wraz z wiekiem niepełnosprawności i dysfunkcji. Coraz częściej obserwuje się orzekanie o niepełnosprawności w przypadku osób uzależnionych od alkoholu.

W poszczególnych latach odnotowywano znaczny wzrost rodzin korzystających ze świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu opieki nad osobami niepełnosprawnymi. W roku 2010 r. uprawnionych było 37 osób, a w roku 2012 r. już 89 osób. W 2013 r. znacznie zmniejszyły się koszty poniesione na świadczenia pielęgnacyjne, co spowodowane było zmianą przepisów prawa. W okresie od 01.01.2013r. do 30.06.2013 r. z tego świadczenia korzystały 92 osoby, a od 01.07.2013 r. do 31.12.2013 r. już tylko 18 osób Tabela nr 7.

Tabela nr 7 – Świadczenia pielęgnacyjne

	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Liczba osób	37	69	89	92
Koszt w zł.	223 860	423 124	553 228	322 295

Źródło: GOPS – Sprawozdanie Rzeczowo – Finansowe za rok 2010,2011,2012,2013.

Podobna sytuacja kształtowała się w przypadku zasiłków pielęgnacyjnych. Z każdym rokiem wzrasta liczba osób uprawnionych do tego świadczenia. W roku 2010 z zasiłku pielęgnacyjnego korzystało 131 osób, a w 2012 r. już 147 osób Tabela nr 8.

Tabela nr 8 – Zasiłki pielęgnacyjne

	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Liczba osób	131	133	147	177
Koszt w zł.	239 598	243 576	270 504	292 230

Źródło: GOPS – Sprawozdanie Rzeczowo – Finansowe za rok 2010,2011,2012,2013.

Obserwuje się również wzrost klientów uprawnionych do zasiłku stałego z pomocy społecznej, przysługującego osobom niepełnosprawnym. Szczegółowe dane przedstawia Tabela nr 9.

Tabela nr 9 – Zasiłki stałe

	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Liczba osób	26	24	24	27
Koszt w zł.	87 664	88 382	90 077	106 765

Źródło: GOPS – Sprawozdanie MPIPS-03.

Problem alkoholizmu nie stanowił istotnej statystycznie wielkości wśród klientów GOPS w Lipnicy (2010 r. – 10,39%, 2011 r. – 8,28%, 2012 r. – 5,20%, w 2013 r. – 7,10%). Zauważalna jest nierównomierna tendencja spadkowa tego problemu wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej. Nie ma to jednak poparcia w danych statystycznych przetwarzanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipnicy, tutaj obserwuje się tendencję wzrastającą, co obrazuje poniższa Tabela nr 10.

Tabela nr 10 – Liczba osób, wobec których zostały skierowane wnioski do Sądu o poddanie się obowiązkowemu leczeniu (osoby zdiagnozowane przez biegłych)

	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Liczba osób	5	3	8	8

Źródło: Dane – Gminna Komisja Rozwiązania Problemów Alkoholowych w Lipnicy za rok 2010,2011,2012,2013.

Rozbieżność spowodowana jest tym, iż dla zakwalifikowania problemu alkoholizmu konieczne jest przeprowadzenie badania specjalistycznego, w którym stwierdza się występowanie zespołu zależności alkoholowej. Każdy inny przypadek nadużywania alkoholu wśród klientów pomocy społecznej, nie jest klasyfikowany jako problem alkoholizmu w rodzinie.

Alkoholizm jest to okresowe picie alkoholu w celu doznawania jego działania psychicznego, a czasem także dla uniknięcia złego samopoczucia, wynikające z jego odstawienia. Istotą tej choroby jest więc psychiczne i fizyczne oraz społeczne uzależnienie od środka narkotycznego jakim jest alkohol. Dobre samopoczucie po wypitym alkoholu powoduje coraz większą chęć picia, stopniowo przeradza się ona w pragnienie i w żądę uzależniając psychicznie. Alkoholizm nie jest jedynie przejawem jakiegoś głębszego problemu psychologicznego. Jest to wyraźny i niezależny proces chorobowy, a jego objawy nasilają się w miarę trwania choroby. Jeżeli choroba nie zostanie powstrzymana, stan chorego jak też stan całej współzależnionej rodziny będzie się tylko pogarszał.

Jednym z problemów współwystępujących z problemem alkoholizmu w rodzinie jest przemoc. W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania temu zjawisku oraz dla ochrony ofiar przemocy w rodzinie, został powołany Gminny Zespół Interdyscyplinarny, który funkcjonuje w strukturach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnicy (Zarządzenie Wójta Gminy Lipnica z dnia 22.06.2011 r.). Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2005r., Nr 180, poz. 1493 z późniejszymi zmianami) nakłada na samorząd obowiązek opracowania i realizacji programu dążącego do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenia skuteczności udzielanej pomocy osobom jej doświadczającym. Odpowiednio przygotowane i wdrażane działania powinny doprowadzić do

rozwiązania kluczowych problemów związanych z przemocą na terenie gminy. Do 2011 roku problematyka przemocy nie odnalazła odpowiedniego zainteresowania w lokalnych analizach badawczych.

Przemoc w rodzinie jest problemem, którego nie determinuje ani kontekst regionalny ani społeczny – dotyka on ludzi niezależnie od ich statusu i miejsca zamieszkania. Istotne jest więc dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy (dzieci, dorosłych, osób starszych) adekwatnego do potrzeb i warunków miejscowych.

Zachodzące ciągle przemiany społeczne powodują powstawanie znacznych dysproporcji pomiędzy potrzebami środowisk lokalnych, a realnymi możliwościami ich odzwierciedlenia w polityce społecznej gminy. Powstała sytuacja znajduje wyraz między innymi w ciągle niedostatecznej efektywności rozwiązywania zjawiska przemocy domowej. Jednym z czynników determinujących ten stan rzeczy jest słaba diagnoza tego zjawiska.

Dla usprawnienia pomocy rodzinom uwikłanym w problem przemocy domowej jest podejmowanie działań w ramach procedury Niebieskie Karty. W roku 2011 zarejestrowano na terenie gminy Lipnica 4 Niebieskie Karty, a w 2013 r. – 8 Niebieskich Kart Tabela nr 11.

Tabela nr 11 – Niebieskie Karty

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Liczba NK	4	8	8

Źródło: GOPS – Sprawozdanie – Przemoc za 2011r., Sprawozdanie z realizacji zadań gminy z zakresu Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie za lata 2012 i 2013.

Nasilające się przypadki przemocy w rodzinie oraz skutki wynikające z pozostawiania osób doświadczających przemocy i świadków bez natychmiastowej i wyspecjalizowanej pomocy stanowią aktualne wyzwanie społeczne. Analiza kontekstów związanych z przemocą w rodzinie stanowi podstawę do świadczenia skutecznej i efektywnej pomocy osobom i rodzinom, które jej doświadczają.

Diagnoza problemu przemocy domowej (występuje przemoc fizyczna, psychiczna, emocjonalna, ekonomiczna, zaniedbania względem obowiązków wynikających z życia rodzinnego) jest niejednokrotnie bardzo trudna do rozpoznania. Poza tym wstyd i strach ofiary przed konsekwencjami zgłoszenia przemocy jest tak silny, iż nie pozwala na działanie mimo racjonalnych myśli i pragnieniu zmiany. Z uwagi na siłę traumatycznych przeżyć wpływających na psychiczne funkcjonowanie osób doświadczających przemocy i wynikających z tego zaburzeń rozwoju niezbędna jest szybka interwencja specjalistów w odzyskaniu i umacnianiu prawidłowego funkcjonowaniu psychospołecznego.

III. Analiza SWOT.

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych metod analizy strategicznej. Oparta jest na schemacie kwalifikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony
3. zewnętrzne pozytywne – szanse
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia

SWOT, to skrót od: strengths, weaknesses, opportunities, threats. Efektem analizy jest określenie celów strategicznych. Wymaga to ustalenia stanu obecnego. Niektóre czynniki, ze względu na ich złożoność – uznano zarówno jako zewnętrzne, jak i wewnętrzne uwarunkowania.

Realizując założenia polityki społecznej gminy Lipnica należy skupić się na wykorzystaniu szans – mocnych stron wskazanych w czynnikach wewnętrznych. Czynniki zewnętrzne natomiast stwarzają dla polityki rozwiązania problemów społecznych zarówno szanse jak i zagrożenia. Czynniki te są elementami rzeczywistości, na które realnie realizator strategii nie ma wpływu sprawczego. Są to uwarunkowania społeczne, polityczne powodowane ciągłymi zmianami w otaczającym nas świecie.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• dobra znajomość problemów mieszkańców gminy• dobra współpraca z GKRPA w Lipnicy oraz Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym w Lipnicy• doświadczenie w zakresie realizacji projektu systemowego współfinansowanego ze środków EFS• dobra organizacja pracy w ośrodku pomocy społecznej• wsparcie dla rodzin z problemami w postaci asystenta rodziny	<ul style="list-style-type: none">• marginalizacja problemów osób samotnych, starszych i schorowanych• rozległy teren gminy i problemy z dotarciem do środowisk• słabo rozwinięty sponsoring• znacznie ograniczona współpraca z Policją (m.in. likwidacja posterunku policji w gminie Lipnica)• bardzo ograniczony dostęp do usług specjalistycznych z zakresu prawa i profilaktyki• obciążone stanowiska pracy• brak stabilności systemu pomocy społecznej, obarczanie gmin nowymi zadaniami

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami w ramach rozwiązywania wspólnych problemów społecznych • rozwijanie ofert dla dzieci, młodzieży i rodziców w zakresie zacieśniania więzi rodzinnej • oferty szkoleń i doskonalenia zawodowego dla kadry w dziedzinie pracy z dziećmi, młodzieżą i rodziną, • prowadzenie programów profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastający poziom bezrobocia na terenie gminy • brak integracji mieszkańców gminy (niski poziom aktywności mieszkańców) • bierne podejście klientów do rozwiązywania problemów i roszczeniowość • ograniczone możliwości współpracy z organizacjami pozarządowymi pomagających dzieciom i młodzieży, • wzrost zagrożeń dla rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie, ubóstwo itp. • występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej

MISJA

Umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

- 1) Ograniczanie zjawiska patologii społecznych wśród mieszkańców gminy Lipnica.
- 2) Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców gminy Lipnica na rzecz środowiska lokalnego.
- 3) Prawidłowo funkcjonująca rodzina.

LP	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
OGRANICZANIE ZJAWISKA PATOLOGII SPOŁECZNYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY LIPNICA			
1.	<p>I. Wspieranie osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielania pomocy materialnej osobom i rodzinom. 2. Dystrybucja żywności z banku żywności. 3. Diagnozowanie potrzeb i możliwości wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem. 4. Wzmacnianie i wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie gminy poprzez świadczenie pracy socjalnej oraz zatrudnienie asystenta rodziny. 5. Realizacja lub współpraca w realizacji projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych. 6. Rozwój poradnictwa specjalistycznego na terenie gminy Lipnica. 7. Intensyfikacja współpracy pomiędzy PUP a GOPS w zakresie aktywizacji zawodowej wspólnych klientów. <p>II. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy na terenie gminy Lipnica.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpowszechnianie informacji w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z przemocą i uzależnieniami na terenie gminy. 2. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych. 3. Wdrażanie i realizacja programów profilaktycznych w zakresie uzależnień i przemocy m in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych na temat rozwoju uzależnień i przemocy domowej oraz możliwości ich przewycięzania 4. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz realizacja procedury „Niebieskie Karty” 5. Funkcjonowanie Gminnej Komisji do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 6. Organizowanie i wspieranie imprez kulturalno – rozrywkowych wraz z promocją aktywnego wypoczynku i zdrowego stylu życia. 7. Wspieranie rozwoju klubów sportowych oraz kół gospodyń wiejskich. 8. Prowadzenie grup wsparcia. <p><u>Odpowiedzialni:</u> Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnicy Gmina Lipnica Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Lipnicy Policja Szkoły funkcjonujące na terenie gminy Lipnica Powiatowy Urząd Pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wydanych decyzji - ilość, asortyment rozdysponowanej żywności; - ilość przeprowadzonych wywiadów - liczba rodzin objętych pracą socjalną - liczba realizowanych projektów - liczba specjalistów - liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych - liczba zakupionych ulotek - liczba osób korzystających z konsultacji - sprawozdanie z realizacji programów - liczba spotkań ZI i grup roboczych, - ilość posiedzeń GKRPA - liczba imprez - liczba klubów sportowych - liczba kół gospodyń wiejskich - liczba osób uczestniczących w grupie wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> - budżet gminy - środki z programów zewnętrznych - budżet powiatu - budżet gminy - środki z programów zewnętrznych - budżet powiatu

**PODNIESIENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY LIPNICA
NA RZECZ ŚRODOWISKA LOKALNEGO**

LP	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
2.	<p>I. Budowanie poczucia odpowiedzialności społecznej mieszkańców gminy Lipnica</p> <ol style="list-style-type: none"> Organizowanie kampanii edukacyjno – społecznych. Promocja dobrych praktyk społecznych i obywatelskich. Budowanie tożsamości lokalnej. Wspieranie liderów społecznych. <p>II. Tworzenie warunków sprzyjających włączaniu mieszkańców w aktywność społeczną.</p> <ol style="list-style-type: none"> Rozwój ekonomii społecznej. Wspieranie i promowanie różnego rodzaju partnerstw na rzecz aktywności społecznej. Promowanie i wspieranie inicjatyw integrujących różne grupy społeczne zwłaszcza dla seniorów i osób niepełnosprawnych. Wdrażanie Programu Aktywności Lokalnej. <p>III. Wspieranie i współpraca z radami sołeckimi.</p> <ol style="list-style-type: none"> Wspieranie działalności rad sołeckich. Wyodrębnianie funduszu sołeckiego celem pobudzania inicjatyw lokalnych i zaspokajania potrzeb mieszkańców. Wspieranie inicjatyw organizowanych przez rady sołeckie. <p><u>Odpowiedzialni:</u> Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnicy Gminna Lipnica Szkoly funkcjonujące na terenie gminy Lipnica Policja Sołectwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba kampanii - liczba inicjatyw promujących postawy społeczne i obywatelskie, - liczba podmiotów ekonomii społ. - liczba porozumień - liczba programów - liczba imprez - liczba funduszy sołeckich - liczba inicjatyw 	<ul style="list-style-type: none"> - budżet gminy - środki z programów zewnętrznych - budżet gminy - środki z programów zewnętrznych - budżet gminy - środki z programów zewnętrznych

PRAWDŁOWO FUNKCJONUJĄCA RODZINA

LP	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
3.	<p>I. Wspieranie rodzin w sprawowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie poradnictwa indywidualnego i grupowego. 2. Propagowanie prawidłowych wzorców rodziny. 3. Praca z rodziną biologiczną w celu pozostawienia dziecka w rodzinie. 4. Diagnozowanie potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonej marginalizacją. 5. Tworzenie form wsparcia pozaszkolnego dla dzieci i młodzieży. 6. Rozbudowa infrastruktury zapewniającej aktywne formy spędzania wolnego czasu. <p>II. Wspieranie rodzin w kryzysie.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój poradnictwa specjalistycznego (pomoc psychologiczna, prawna). 2. Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym. <p>III. Wspieranie rodzin z osobą niepełnosprawną, starszą i osób samotnych.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Współdziałanie z instytucjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych. 2. Zapewnienie opieki w miejscu zamieszkania. 3. Wspieranie rozwoju usług sąsiedzkich. 4. Zagospodarowanie czasu wolnego osobom niepełnosprawnym i samotnym. <p>IV. Tworzenie i rozwijanie jakości usług instytucji pomocy społecznej.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stałe doskonalenie zawodowe kadry pomocy społecznej. 2. Zapewnienie optymalnego poziomu zatrudnienia adekwatnego do realizowanych zadań. 3. Zapewnienie optymalnych warunków pracy dla kadry pomocy społecznej. <p><u>Odpowiedzialni:</u> Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnicy Gminna Lipnica Szkoły funkcjonujące na terenie gminy Lipnica Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Pomorski Urząd Wojewódzki</p>	<p>- liczba miejsc świadczących poradnictwo</p> <p>- liczba kampanii, spotkań, programów</p> <p>- liczba rodzin objętych asystenturą</p> <p>- liczba dzieci i młodzież objętych oddziaływaniem</p> <p>- ilość funkcjonujących form wsparcia</p> <p>- liczba osób objętych opieką</p> <p>- liczba godzin usług sąsiedzkich</p> <p>- liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz zagospodarowania czasu wolnego</p> <p>- liczba zatrudnionych pracowników socjalnych</p> <p>- liczba szkoleń</p>	<p>- budżet gminy</p> <p>- środki z programów zewnętrznych</p> <p>- budżet gminy</p> <p>- środki z programów zewnętrznych</p> <p>- środki powiatu</p> <p>- budżet gminy</p> <p>- środki z programów zewnętrznych</p> <p>- budżet gminy</p> <p>- środki z programów zewnętrznych</p>

IV. Zakończenie

Dynamika i skala zmian zachodzących w dzisiejszym społeczeństwie sprawia, iż sprostanie wymogom dalszego prawidłowego funkcjonowania rodziny wiąże się z koniecznością strategicznego podejścia do jej rozwoju. Opracowanie Strategii jest więc wynikiem konieczności wsparcia rodziny, która w dzisiejszych czasach coraz trudniej radzi sobie z dotykającymi ją problemami. Chcąc mówić o systemie wsparcia rodziny z jej różnorodnymi problemami należy zapewnić jego dostępność tak dla każdego poszukującego pomocy, jak i dla interweniującego.

Kształtowanie określonego stanu oparte powinno być na aktualnej wiedzy i znajomości uwarunkowań. Nawet jeśli cele zostały wybrane prawidłowo, to ich osiągnięcie otwiera kolejne horyzonty.

W strategii ujęte zostały ogólne programy działań zmierzające do rozwiązania problemów społecznych w określonej dziedzinie. Kolejne, bardziej szczegółowe będą opracowywane w miarę potrzeb. Dokument ten wyznacza kierunki działań, jakie należy podjąć zarówno w sferze oddziaływania na społeczeństwo, rodziny i jednostki, jak i w sferze reformowania sposobów funkcjonowania instytucji, tak by nie konkurowały one ze społeczeństwem.

Realizacja Strategii zależeć będzie od różnych czynników takich jak sytuacja finansowa Gminy, wysokość otrzymanych środków z budżetu państwa, możliwości ubiegania się o dodatkowe środki, zaangażowania lokalnych władz i instytucji oraz aktywności samych mieszkańców Gminy.

Sporządziła: Bożena Baumgart